

χαιολογικῆς Ἑταιρείας χάριν τῆς δημοσιεύσεως εὐρημάτων τῆς ἐκεῖ ἀνασκαφῆς, μόλις ἀρχομένου Ὀκτωβρίου ἐγένετο ἔναρξις σκαφικῆς ἐρεῦνης ἐν Ἀμφιαρείῳ. Ἀλλὰ καὶ τότε μετὰ μίαν ἐβδομάδα αἱ ἐργασίαι διεκόπησαν, διότι μετέβην εἰς Πάτρας, χάριν ὑπηρεσίας, καὶ ἔπειτα εἰς Ὀλυμπίαν ἵνα παραδώσω τὴν ἐκεῖ ὑπηρεσίαν. Μετὰ ταῦτα ἐπελθόντος τοῦ χειμῶνος ἀνεβλήθη ἡ ἐν Ἀμφιαρείῳ ἔρευνα. Κατὰ τὸ βραχὺ ἐκεῖνο διάστημα ἠρξάμην ἀποκαλύπτων τὰ μεταξὺ τοῦ θεάτρου καὶ τῆς Στοᾶς μέρη, ὅπου καὶ πλησίον ἐν κτήματι τῆς Ἐκκλησίας τοῦ χωρίου Καλάμου ἐφαίνοντο ἴχνη ἀρχαίου κτιρίου. Εὐρήματα περιμένονται μᾶλλον, ἵνα μὴ ποιῶμαι λόγον περὶ μικρῶν τεμαχίων ἐπιγραφῶν. Ἐλπίζω ὅτι ἡ τῆς ἀνασκαφῆς συμπλήρωσις θὰ ἐπιτευχθῆ ὅταν ἐπιτρέψωσιν αἱ ἐργασίαι τοῦ Ἐπιγραφικοῦ Μουσείου, οὐ ἢ Ἐφορεία ἀνετέθη μοι διὰ Β. Διατάγματος ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως». [Β. Λεονάρδος].

Ἐδαπανήθησαν ἐν τῇ ἀνασκαφῇ ταύτῃ κατὰ τοὺς ὑποβληθέντας μέχρι τέλους τοῦ ἔτους λογαριασμοὺς δρ. 127.

Καὶ ἐν Λυκοσοῦρα δὲ ἐγένοντο ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐφόρου Β. Λεονάρδου, διὰ δαπάνης δρ. 217, ἐργασίαι τινὲς πρὸς συμπλήρωσιν τῶν μελετῶν αὐτοῦ πρὸς σύνταξιν τῆς περὶ τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ ἔτους 1895 ἐκθέσεώς του. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ ἐκθεσις αὕτη δὲν κατωρθώθη νὰ δημοσιευθῆ ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τοῦ 1895 ἕνεκα τῆς μὴ ἐγκαίρου λιθογραφήσεως τῶν συνοδευόντων αὐτὴν πολλῶν ἀρχιτεκτονικῶν πινάκων· τούτου ἕνεκα θὰ δημοσιευθῆ αὕτη ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τοῦ 1896.

Αἱ δὲ ἐν Λυκοσοῦρα ἀνασκαφαὶ δὲν κατωρθώθη νὰ ἐπαναληφθῶσι κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος, διότι ὁ Ἀλέξανδρος Φιλαδέλφειος, ὑφηγητὴς τῆς ἀρχαιολογίας, εἰς ὃν εἶχεν ἀνατεθῆ ὑπὸ τοῦ συμβουλίου ἡ ἐποπτεία αὐτῶν, ἀσθενήσας δὲν ἠδυνήθη νὰ μεταβῆ ἐκεῖσε.

Ἐκτη ἀνασκαφῆ ἐγένετο ἐν Ἐλευσῶνι ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐφόρου ἀρχαιοτήτων καὶ μέλους τοῦ Συμβουλίου Α. Σκιαῶ, συνέχεια τῶν ἐνεργουμένων ἐκεῖ ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας ἀνασκαφῶν ἀπὸ τοῦ 1882-1894 ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Δ. Φιλίου, μετὰ

ταῦτα δὲ ὑπὸ τὴν τοῦ κ. Σκιᾶ. Ὁ διευθύνας τὴν ἀνασκαφὴν ἀνακοινῶσι δι' ἐκθέσεώς του περὶ αὐτῆς τὰ ἐξῆς :

« Ἡ ἐν Ἐλευσίνῃ ἀνασκαφὴ τοῦ ἔτους 1896 ἀρξαμένη ἀπὸ τοῦ μηνὸς Ἰουνίου καὶ λήξασα περὶ τὰ τέλη τοῦ Ὀκτωβρίου ἐσκόπει τὴν τελείαν ἐξερεύνησιν τοῦ εἰσέτι ἀνεξερευνητοῦ μέρους τῆς νοτίας αὐλῆς τοῦ ἱεροῦ καὶ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ἀνασκαφῆς τοῦ ἔξω τοῦ ἱεροῦ κατὰ τὴν νοτίαν κλιτὸν τοῦ λόφου τῆς ἀκροπόλεως πρὸ δωδεκαετίας εὐρεθέντος ἀρχαίου νεκροταφείου. Ἄλλ' ὅμως ἕνεκα τοῦ μεγάλου βάρους τῆς ἐπιχώσεως ἡ τελεία ἀνασκαφὴ τῶν μερῶν τούτων ἀπεδείχθη ἔργον καὶ χρόνου μακροτέρου καὶ δαπάνης μεγαλυτέρας· ὥστε ἀναποφεύκτου καταστάσεως ἕνεκα ἄλλων λόγων τῆς διακοπῆς τῆς ἀνασκαφῆς κατὰ τὸν μῆνα Ὀκτώβριον δὲν ἐπερατώθη κατ' ἀνάγκην οὔτε τῆς νοτίας αὐλῆς ἡ τελεία ἐξερεύνησις οὔτε τοῦ ἀρχαίου νεκροταφείου.

» Τὸ πλεῖστον τῆς ἀνασκαφικῆς ἐργασίας κατηναλώθη ἐν τῇ νοτίᾳ αὐλῇ τοῦ ἱεροῦ, ἐν αὐτῇ δὲ ἐξερευνήθη τελείως, ὅσον ἦτο δυνατόν, ἡ ὑπὸ τὸ δάπεδον τοῦ λεγομένου Βουλευτηρίου ἀρχαία ἐπιχωσις πρὸς τελειότεραν ἀποκάλυψιν τῶν ὑποκάτω τῶν θεμελίων αὐτοῦ ὑπαρχόντων λειψάνων παλαιότερας στοᾶς.

» Ἐκ ταύτης ἀνευρέθη ἐνὸς προσέτι κίονος τὸ θεμέλιον, οὗ ἡ θέσις ἐπιτρέπει μετὰ τινας πιθανότητας νὰ καθορισθῇ ὁ ὅλος ἀριθμὸς τῶν κίωνων αὐτῆς εἰς ἕξ. Νῦν πρὸς τελείαν ἀποπεράτωσιν τῶν ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ ἐργασιῶν οὐδὲν ἄλλο ὑπολείπεται εἰμὴ ἡ ἐπανοικοδόμησις τῶν θεμελίων τῶν δύο ἀνατολικωτάτων κίωνων τοῦ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ Βουλευτηρίου ἐκτισμένου ῥωμαϊκοῦ οἰκοδομήματος, ἅτινα πρὸ δύο ἐτῶν καθηρέθησαν ὑπ' ἐμοῦ κατ' ἀνάγκην ὡς ἐμποδίζοντα τὴν εἰς βάθος σκαφὴν. Ἐπίσης τελείως ἀνεσκαφῆ ὁ παρὰ τὴν νοτίαν πύλην τοῦ ἱεροῦ διάδρομος, ἐπετεύχθη δὲ ἡ ἐξακρίβωσις τῶν ἀλλεπαλλήλων τῆς εἰσόδου ταύτης μετασκευῶν κατὰ τοὺς διαφόρους χρόνους· ἀλλ' ἡ ἐν CIA IV 2, 1054 ἐπιγραφὴ ἡ περιέχουσα συγγραφὴν ἐργωνίας κτιρίου μέλλοντος νὰ ἀνεγερθῇ ἐν ταύτῃ τῇ θέσει δὲν ἀπεδείχθη δυστυχῶς συμφωνοῦσα πρὸς τὰ πορίσματα τῆς ἀνασκαφῆς, ὥστε ἀναγκάζομαι νὰ δεχθῶ ὅτι τὸ κτίριον, περὶ οὗ διαλαμβάνει ἡ ἐπιγραφὴ, δὲν ἐξετελέσθη. Περὶ τούτου ὡς καὶ περὶ πάντων τῶν

ἄλλων πορισμάτων τῆς ἐν τῇ νοτίᾳ αὐλῇ ἀνασκαφῆς διέλαβον ἐν λεπτομερείᾳ ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τοῦ ἔτους 1895, ὧν ἡ ἔκδοσις ἐβράδυνεν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἐνόμισα ὅτι καὶ τῆς ἀνασκαφῆς τοῦ 1896 τὰ πορίσματα ἔπρεπε νὰ περιληφῶσιν ἐν αὐτοῖς, ὄχι μόνον ὡς συμπληροῦντα ἀλλὰ καὶ ὡς διορθοῦντα τὰς κατὰ τὸ 1895 γενομένας παρατηρήσεις. Ἐν τοῖς αὐτοῖς Πρακτικοῖς τοῦ 1895 ὡσαύτως ἐδηλώθη καὶ πόσον μέρος τῆς νοτίας αὐλῆς ὑπολείπεται εἰσέτι πρὸς ἐξερεύνησιν. Εὐρήματα καλλιτεχνημάτων καὶ ἐπιγραφῶν ἄξια λόγου τινὸς ὀλίγιστα μόνον ἐγένοντο δυστυχῶς ἐν τῇ νοτίᾳ αὐλῇ, διότι ἡ βαθεῖα ἐπίχωσις αὐτῆς καίπερ ἀρχαία εἶνε πενιχροτάτη εἰς ἀρχαιότητος.

» Ἐν δὲ τῷ ἔξῳ τοῦ ἱεροῦ ἀρχαίῳ νεκροταφείῳ τὰ εὐρήματα ὑπῆρξαν ὀλιγώτερα μὲν τῶν τοῦ ἔτους 1895, ἀλλὰ ποικιλώτερα καὶ, καθ' ὅσον πρὸς τὸ παρὸν δύναμαι νὰ κρίνω, διδακτικώτερα· ἐπιφυλάττομαι δὲ νὰ περιγράψω καὶ ταῦτα μετὰ τῶν ἄλλων, ὅταν ἀποπερατωθῇ ἡ αὐτόθι ἀνασκαφή. Ἐκ τῆς ἀνασκαφῆς τοῦ νεκροταφείου τούτου κατὰ τὰ δύο παρελθόντα ἔτη εἰσῆχθη εἰς τὸ ἐν Ἑλευσίνι Μουσεῖον πλουσία καὶ λίαν ποικίλη συλλογὴ γεωμετρικῶν ἀγγείων καὶ ἄλλων ἀντικειμένων τῶν αὐτῶν χρόνων διατεταγμένη κατὰ τάφους, ἣτις προερχομένη ἐκ νεκροταφείου ὅλως ἀθίκτου διατελέσαντος κατὰ τοὺς μετέπειτα χρόνους τῆς ἀρχαιότητος μέχρι τῆς σήμερον, μέλλει νὰ χρησιμεύῃ ὡς ἡ πλουσιωτάτη καὶ καθαρωτάτη πηγὴ τῆς γνώσεως τῆς τέχνης καὶ τῆς λοιπῆς ἀρχαιολογίας τῶν χρόνων, ἐξ ὧν προέρχεται. Εὐχομαι δὲ καὶ ἐλπίζω ἐν προσεχεί χρόνῳ νὰ τύχῃ ἡ ἀξιολογωτάτη αὕτη καὶ μοναδικὴ ἐν Ἑλλάδι συλλογὴ ἐπαξίας τοποθετήσεως ἐν νέᾳ προσαυξήσει τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ἐν Ἑλευσίνι Μουσείου, ὅπερ ὑπερπληρωθὲν ἀρχαιοτήτων οὔτε ταύτης τῆς συλλογῆς τὴν τοποθέτησιν ἐπιτρέπει, οὔτε δύναται ὅλως νὰ περιλάβῃ τὸν πλοῦτον τῶν εὐρημάτων, ὃν ὑπόσχεται ἡ ἀνασκαφὴ τῆς τε νοτίας κλιτύος τοῦ λόφου τῆς Ἀκροπόλεως καὶ ἔτι μᾶλλον ἢ τοῦ πρὸ τῶν Μεγάλων Προπυλαίων τόπου». [Ἀνδρέας Ν. Σκιᾶς].

Ἐδαπανήθησαν ἐν τῇ ἀνασκαφῇ ταύτῃ δρ. 5,616.